

Bielak, Agata

"Rzeszów i okolice. Język - historia - kultura", red. Jadwiga Lizak, Ewa Błachowicz, Rzeszów 2010 : [recenzja]

Etnolingwistyka 23, 292-293

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(eponimy) w nieoficjalnym dyskursie internetowym scharakteryzowała Danuta Lech-Kirstein. Dyskurs partii narodowych poddała obserwacji Monika Biesaga. Kreację pojęcia domu w języku najnowszych przekładów baśni H. Ch. Andersena pokazała Danuta Jastrzębska-Golonka.

Część trzecia poświęcona została *Tekstowi, jego cechom i gatunkom*. Scharakteryzowano tu pocztę literacką (Barbara Bogołębska), e-book (Krystyna Data), internetowy komentarz sportowy (Beata Grochala), telewizyjną prognozę pogody (Katarzyna Jachimowska), „wstępniak”, czyli tekst autorstwa redaktora naczelnego (Małgorzata Pachowicz), współczesne sylwy kalendarzowe (Maria Wojtak) oraz modlitwę ustaloną w strukturze litanijnej sylwy (Anna Zdunek), a także konferencję prasową w kampanii wyborczej (Ewa Szkudlarek-Śmiechowicz). Porządek alfabetyczny jako sposób organizowania tekstu omówiła Małgorzata Kita. Problemom składniowym wypowiedzi mówionych poświęciła swą uwagę Janina Labocha. Opinie młodzieży o tekstach hip-hopu przedstawiła Helena Synowiec. Strategiami perswazyjnymi zajęły się trzy autorki: Małgorzata Kosińska – w felietonach Małgorzaty Domagałik *Druga pleć*, Barbara Batko-Tokarz – w debatach sejmowych, Patrycja Pałka – w rozmowie handlowej.

UMB

Kultura regionalna w kształceniu nauczycieli klas początkowych, red. Józefa Bałachowicz, Barbara Falińska, Warszawa: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie, 2010, 319 s.

Książka zawiera fragmenty dziesięciu prac licencjackich studentek Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie. Prace te dokumentują kulturę tradycyjną małych ojczyzn – Mazowsza, Śląska i Lubelszczyzny. Podstawę materiałową prac stanowią wywiady z najstarszymi mieszkańcami rodzinnych miejscowości studentek. Praca Sylwii Kamienieckiej dotyczy gminy Somianka, tekst Justyny Wójcik – wsi Rybienko Nowe, zaś Natalia Orzoł opisuje kulturę wsi Ramiona. O wsi Sadykierz i jej okolicach pisze Ilona Magdalena Świercz, a tradycjami kulturowymi Łukawy i okolicznych wsi zajmuje się Iwona Skowron. Emilia Urbankowska w swojej pracy przedstawia dawne życie mieszkańców Stoczka, natomiast Ewa Wietrzyk – tradycyjną kulturę mieszkańców Wierzby. Praca Aleksandry Stanjek dotyczy tradycji górniczych w Piekarach Śląskich. W omawianym tomie znajdują się także teksty redaktorów tomu: Józefy Bałachowicz (*Dialog pokoleń, Wychowanie w rodzinie w doświadczeniach dwóch pokoleń kobiet ze środowiska wiejskiego*) i Barbary Falińskiej (*Gwary w edukacji wczesnoszkolnej*). Prezentowany tom jest adresowany głównie do nauczycieli klas początkowych.

AB

Rzeszów i okolice. Język – historia – kultura, red. Jadwiga Lizak, Ewa Błachowicz, Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2010, 299 s.

Tom zawiera artykuły poświęcone językowi, historii i kulturze Rzeszowszczyzny. Rozdział pierwszy *Nieco historii* zawiera artykuł Kazimierza Ożoga *Rola małych miast w życiu społeczności lokalnych*, w którym autor ukazuje relacje między miastem a okolicą i zwraca uwagę na rolę miast w rozwoju języka polskiego. Tekst Kazimierza Ożoga i Przemysława Prucnala przynosi uwagi o gwarach okolic Rzeszowa i podejmuje kwestie kształtowania się tożsamości etnicznej i językowej rzeszowiaków. W rozdziale drugim pt. *Rzeszów w perspektywie diachronicznej* znajdują się dwa teksty poświęcone książkom Franciszka Kotuli: artykuł Grażyny Filip *Mieszkańcy „tamtego” Rzeszowa w języku opowieści Franciszka Kotuli* i artykuł Marii Krauz *Opisy „tamtego” Rzeszowa we wspomnieniach Franciszka Kotuli*. Wioletta Kochmańska w szkicu *Wczoraj i dziś rzeszowskiej siatkówki – językowe studia porównawcze* analizuje, jaki obraz piłki siatkowej wyłania się z przekazów medialnych. Rozdział zamyka tekst Bożeny Taras *Folklor taneczny ziemi*

rzeszowskiej. Rozdział *Wokół nazewnictwa Rzeszowa i okolic* dotyczy dawnego i współczesnego nazewnictwa Rzeszowa. Problematyka onomastyczna została podjęta w artykułach: Urszuli Gajewskiej, Małgorzaty Kułakowskiej, Agnieszki Myszk, Piotra Wisza, Ewy Błachowicz, Jadwigi Lizak, Ewy Oronowicz-Kidy. W rozdziale *O języku rzeszowskiej młodzieży* zamieszczono tekst Mirosławy Ampel-Rudolf *Przezviska studentów Uniwersytetu Rzeszowskiego*. Ostatni rozdział, zatytułowany *Życie literackie Rzeszowa*, obejmuje dziewięć artykułów, z których siedem dotyczy twórczości poetów i prozaików związanych z Rzeszowszczyzną: Agaty Paliwody, Anny Jamrozek-Sowy, Anny Wal, Kazimierza Nowosielskiego, Alicji Jakubowskiej-Ożóg, Stanisława Ożoga oraz Jana Wolskiego. O życiu literackim w Rzeszowie po 1989 roku pisze Zenon Ożóg, a emocje w tekstach piosenek zespołu „Pectus” analizuje Justyna Gąsawska.

AB

Wojtak Maria, *Współczesne modlitewniki w oczach językoznawcy. Studium genologiczne*, Tarnów: Wydawnictwo Biblos, 2011, 286 s. [t. 9. z serii „Teolingwistyka”, red. Wiesław Przyczyna].

Monografia, poświęcona charakterystyce modlitewników w perspektywie genologicznej, zbudowana jest z pięciu rozdziałów. W pierwszym z nich pokazano modlitewnik jako gatunkową formę dyskursu religijnego. W kolejnych czterech dokonano analizy konkretnych modlitewników reprezentujących określone warianty wzorca gatunkowego. Punkt wyjścia stanowią klasyczne modlitewniki (wybrane książeczki do nabożeństwa) realizujące wzorce kanoniczne, następnie analizowane są bliskie tradycji modlitewniki sprofilowane funkcjonalnie i poddane procesom alternacji, a w kolejności nieco bardziej skomplikowane formy przekształceń wzorca kanonicznego – modlitewniki w formie antologii. W rozdziale czwartym pokazano modlitewniki nowe, interpretowane jako okazy gatunku, które nie przekraczając granicy dyskursu religijnego i nie tracąc tożsamości gatunkowej, przekształcają klasyczną formę w znaczącym stopniu i w sposób indywidualny. Zamykający analizy rozdział piąty dotyczy modlitewników przekraczających granice dyskursu religijnego, nadających religijną perspektywę życiu wybranych grup społecznych (służb mundurowych), hybrydalnych, stanowiących rezultat mariażu modlitewnika tradycyjnego ze śpiewnikiem i będących równocześnie modlitewnikami sprofilowanymi regulaminowo. Dopewnieniem opisu jest prezentacja modlitewnika wchłoniętego przez inny gatunek.

MNB

Z lubelskich badań nad Słowiańszczyzną Wschodnią, red. Dagmara Nowacka, Maria Borciuch, Albert Nowacki, Mateusz Jastrzębski, Lublin: Wydawnictwo KUL, 2010, 343 s.

Tom został przygotowany przez uczniów i współpracowników Profesora Michała Łesiowa z intencją uczczenia osiemdziesiątej rocznicy jego urodzin. Publikacja tematycznie związana jest z kręgiem badań sławistycznych (ukrainistycznych, także z zakresu językoznawstwa białoruskiego, rosyjskiego i polskiego); stanowi ją zbiór szkiców 29 autorów reprezentujących głównie lubelskie środowisko sławistyczne skupione wokół ośrodków uniwersyteckich KUL i UMCS, zawiera również teksty przyjaciół Jubilata z innych ośrodków naukowych w Polsce i za granicą. Książka składa się z czterech części – pierwsza stanowi prezentację zainteresowań badawczych Michała Łesiowa, w szczególności studiów nad kulturą religijną i jej przejawami w języku, zawiera także wywiad z Jubilatem, w którym wspomina on swoją drogę naukową, dzieli się życiowymi doświadczeniami i refleksjami. Druga część tomu poświęcona jest zagadnieniom językoznawczym – studiom dialektologicznym i onomastycznym, także etnolingwistycznym oraz problemom współczesnego języka ukraińskiego. Część trzecia zawiera studia z dziedziny kultury (zwłaszcza polsko-ukraińskiego